

[24.1.2025]

Finland har som ordförandeland tagit emot Nordiska rådets rekommendation 23/2024 om förbud mot gruvdrift på djuphavsbotten.

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna, att temporärt förbjuda gruvdrift på djuphavsbotten på internationellt vatten så länge verksamhetens miljökonsekvenser samt sociala och ekonomiska konsekvenser inte är utredda.

Svar från de nordiska regeringarna

Enligt FN:s havsrättskonvention hör havsbotten utanför nationell jurisdiktion, den så kallade djuphavsbotten ("Området" enligt havsrättskonventionens terminologi), jämte mineraltillgångar till mänsklighetens gemensamma arv och ingen stat får kräva eller utöva suveränitet eller suveräna rättigheter i fråga om djuphavsbotten eller dess mineraltillgångar. De förvaltas av den Internationella havsbottenmyndigheten som inrättats genom havsrättskonventionen. Samtliga nordiska länder är parter i havsrättskonventionen och medlemmar i havsbottenmyndigheten.

I enlighet med havsrättskonventionen förutsätter prospektering, undersökning och utvinning av djuphavsbottens mineraltillgångar godkännande av Internationella havsbottenmyndighetens råd. Myndigheten ansvarar också för att utarbeta regler, föreskrifter och förfaringssätt (den så kallade gruvstadgan) för prospektering, undersökning och utvinning av mineraltillgångar. Havsrättskonventionen förutsätter att reglerna, föreskrifterna och förfaringssätten också säkerställer att den marina miljön effektivt skyddas mot skadliga verkningar som verksamheten kan orsaka. De delar av gruvstadgan som gäller prospektering och undersökning är färdiga, men den del som gäller utvinning är ännu under förhandling i havsbottenmyndighetens råd. I sitt beslut sommaren 2023 (ISBA/28/C/24) har rådet satt som mål att gruvstadgan ska antas vid rådets session 2025.

I samband med förhandlingarna om utvinningsdelen av gruvstadgan har flera av havsbottenmyndighetens medlemsstater krävt att påbörjandet av utvinning av djuphavsbottens mineraltillgångar ännu ska skjutas upp och att det behövs mer marinvetenskaplig forskning innan det kan fattas välinformerade beslut (en så kallad försiktighetspaus). En del stater anser däremot att också miljöaspekterna kan beaktas på behörigt sätt i gruvstadgan och i beslut om utvinning.

Nauru har år 2021 åberopat en bestämmelse i bilagan till avtalet om genomförande av del XI i havsrättskonventionen, enligt vilken rådet bör anta gruvstadgan senast två år efter framställandet av en begäran. Havsbottenmyndighetens råd beslutade sommaren 2023 att behandla frågor som gäller tillämpningen av avtalsbestämmelsen i fråga som brådskande ärende, om rådet får en ansökan om utvinning av mineraltillgångar innan gruvstadgan har antagits (ISBA/28/C/25).

Gruvstadgan ska först antas av de 36 medlemmarna i havsbottenmyndighetens råd och först därefter av församlingen, där alla parter i havsrättskonventionen är medlemmar. Godkännandet av utvinning av mineraltillgångar hör däremot uteslutande till havsbottenmyndighetens råds behörighet.

Det är fråga om ett multilateralt beslutsfattande. Enskilda medlemmar i havsbottenmyndigheten får delta i mötena i havsbottenmyndigheten och framföra sina synpunkter. De nordiska regeringarna har utnyttjat denna möjlighet utifrån sina nationella riktlinjer, och vissa har förespråkats en försiktighetspaus. Havsbottenmyndigheten har ännu inte antagit gruvstadgan eller mottagit någon ansökan om utvinning. De nordiska länderna kan som medlemmar i havsbottenmyndigheten eller i dess råd vara med i beslutsfattande i respektive organ men är inte behöriga att unilateralt besluta om att tillåta djuphavsgruvdrift i Området.

De nordiska regeringarna anser härmed att rekommendationen inte kan uppfyllas.